

IFLA Başkanlık Açış Konuşması

IFLA Presidential Address

Robert Wedgeworth*

Çev.: Selma (Alpay) Aslan

Seçkin konuklar, bayanlar, baylar, IFLA'nın kentlerin incisi Barselona'da düzenlenen 59. Kurul ve Genel Konferansı'na hoş geldiniz. Yerel evsahiplerimiz olan Barselona kentine ve Katalonya hükümetine ve ulusal evsahiplerimiz olan İspanya hükümetine, Konferans'ın hazırlıkları boyunca gösterdikleri cömertlikleri ve destekleri için çok müteşekkirimiz. IFLA, 1958'de Madrid'de toplanmakla birlikte, Barselona'ya ilk kez, toplantıların Madrid ve Barselona'da yapıldığı 1935'de gelmişti. Ne rastlantıdır ki, o yıl da IFLA Başkanı Amerika Birleşik Devletleri'nden, Michigan Üniversitesi'nden Bishop Dr. William Warner idi.

Barselona'nın kendine özgü çekici yanlarını; insanlarını, sanat ve mimarisini, Katalan kültürünün tarihini ve nasıl trajik bir biçimde baskı altına alındığını öğrenirken, Barselona'nın İspanyol yayıncılığının başkenti olduğunu da farketmeliyiz. IFLA Genel Konferansı'nın teması bu yıl, "Evrensel Kütüphane" ya da "Bilginin Küresel Erişilebilirliğinin Merkezi Olarak Kütüphaneler". Bu temayı çeşitli yönleri ile incelerken, kitap yayıncılığının, evrensel kütüphane ve bilginin küresel erişilebilirliği kavramlarının merkezinde yer aldığını aklımızda tutmalıyız.

Yapılan tahminlere göre formal bilgi olarak bildiklerimizin yüzde 90'ı hala basılı olarak kağıt üzerinde bulunuyor. Dünyanın dört bir yanında, okullarda, evlerde, fabrikalarda veya işyerlerinde, bir resmin bin sözcüklük değeri olabilir ama dünya kültürünü kuşaklardan kuşaklara taşımanın esas yükünü hala basılı sözcükler taşımaktadır. Konferansın teması açısından kitap yayıncılığının önemini göz önünde bulunduramaz, duygusal değil, pratik bir bakıştır. Yeni bilgi teknolojileri bile ürün ve hizmetlerinden yeni kullanıcıların yararlanabilmeleri için gerekli el kitabı ve kılavuzların hazırlanmasında kitap yayıncılığına dayanırlar.

* IFLA Genel Başkanı

Yitirdiğimiz, McGraw-Hill'in Başkanı Curtis Benjamin, kitapların en çekici karakteristiklerinin her yerde olabilmeleri olduğuna dikkatleri çekmişti. Her tür ulaşım aracı ile her yere giderler. Yine de, konferans temasını işlediğimizde göreceğiz ki evrensel kütüphaneye ulaşmada ciddi engeller var. Bilginin maliyeti, bilginin sansüre uğraması, nelerin mevcut olduğunu bilmemek, dünya nüfusunun çoğunluğunu, gereksinim duydukları ve istedikleri bilgilerden yoksun kılmayı sürdürüyor.

Endüstrileşmiş dünyadan, yayınlandığı rapor edilen yeni kitapların % 65'i, film, video ve bilgisayar disklerinin daha büyük bir oranı belli para birimleri ile pazarlanmaktadır. Bilgiye daha geniş erişimin önündeki en önemli engel maliyettir. Bu durumda, bir birey veya bir kütüphane, yabancı bir yayını alacak paraya sahip olsa bile, döviz bulmak sorun olabilmektedir. Kitapların ve bilgisayar programlarının çevirileri ya da yerel pazara uyarlamaları ise maliyeti önemli ölçüde artırmaktadır.

Kitap ve diğer materyallerin maliyetlerini azaltmak için bazı yöntemler geliştirilmişse de, tüm dünyada ekonomik gerilemenin sürmesi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, sorunu daha da kötüleştirmiştir. Yine de, tanınmış ders kitaplarının ve klasiklerin düşük maliyetli edisyonları ve öğrenci edisyonları, bu kitapları potansiyel pazarlara ulaşabilir duruma getirmiştir. Barcelona ve Madrid'deki yayınevleri İspanyol hükümetinin destek ve teşvikleri ile İspanyol yazınının "Altın Çağı"na ait klasikleri iki Amerika anakarasında yaşayan ve İspanyol dilini konuşan halklara ucuz maliyetli edisyonlarla ulaştırmışlardır. Daha da önemlisi, İspanyol hükümeti kredili kitap satışlarını belki de başka hiç bir hükümetin yapmadığı ölçüde desteklemektedir. Desteklememiz gereken işte bu tür bir bilgi politikasıdır!

Romalı ilah Janus'un betimlemelerinde olduğu gibi, kütüphaneler ve kütüphaneciler de aynı anda iki ayrı yöne bakarlar. Bir yandan geçmişin korunması sorumluluğunu paylaşırken bir yandan da geleceğin hazırlanmasına yardımcı olurlar. Bu ikili hedefe ulaşmak için, mevcut eğitsel materyallerin neler olduğunu saptamada karşılaşılan engeller, dünyanın pek çok yöresinde kullanıcılar hizmet verme konusunda zorluk yaratmaktadır. Yayınevi kataloglarına, kaynakçasal araçlara ve çevrimiçi ve disk ortamındaki veritabanlarına dilediğimizce geniş biçimde erişilemiyor. Üretim ve dağıtımları pahalı olduğu için küçük ve kazanç getirmeyen pazarlara pek girememektedirler. Bu yüzden, IFLA Konferansları'nda düzenlenen sergiler, kütüphanecilik dünyasına ürün ve servis sağlayanlarla bu konuda bilgiye gereksinimi olanları biraraya getirmede giderek artan önemli bir rol oynamaktadır. Katılanlar bu bilgileri konferansa katılmayanlara aktarabilirler.

Yayınların Evrensel Erişilebilirliği Ana Programı çerçevesinde IFLA geliştirmekte olan ülkelerde bilgiye erişim konusu ile ilgilenmektedir. IFLA'nın, Unesco'nun "Dünya'nın Belleği (Memory of the World)" programını desteklemesi, büyük ölçüde dünya kültürleri hakkındaki bilgilerin korunması ve yayılması konusunda sağlayabileceği desteklere bağlıdır. Ne var ki, üyelerimizin IFLA'nın hizmetlerine daha fazla gereksinim duydukları bir zamanda bizim kaynaklarımız da son sınırına dek zorlanmış durumda bulunuyor.

Dünyayı sarsan dramatik toplumsal ve politik değişimler IFLA'yı da büyük ölçüde etkiledi. Orta ve doğu Avrupa ülkelerinde, kütüphaneler, toplumun yeniden yapılanma çabaları arasında hükümet desteğinin hemen hemen tamamen ortadan kalkışını yaşadılar. Bu ülkelerde IFLA üyelerinin sayısı, özellikle kurumsal üyelik açısından, artmakla birlikte dernek niteliğindeki üyelerin yitirilmesinin derin etkileri oldu. Neyse ki, Genel Sekreterimizin girişimleri ve Yürütme Kurulu'muzla Profesyonel Kurul'un işbirliği ile kısa ve uzun vadeli planlarımızı dengelemiş ve IFLA'nın gücünü arttırmış bulunuyoruz. Yine de üyelerimizin destek ve anlayışına geniş ölçüde gereksinimimiz var.

Uluslararası örgütlerin yakın gelecek için bellibaşlı ikilemelerinden birisi geliştirmekte olan dünyada ekonomik gerileme nedeniyle artan sorumluluklarımızı göz ardı etmeden, geniş çapta bir değişim yaşayan endüstrileşmiş ülkelerdeki üyelerimize nasıl yardım edebileceğimizdir. Dünyanın varlıklı kesimi kendi iç sorunlarına öylesine yoğunlaştı ki geliştirmekte olan ülkelere yardım etmek için çok az zaman ve kaynak ayırmak mümkün oluyor. Bu da anlaşılabilir bir kaygı yaratıyor. Emin olunuz ki IFLA geniş planda sorumluluklarını ihmal etmeyecektir.

Bu 59. Kurul ve Genel Konferans, gelecek için stratejik planlamada bir dönüş noktası olabilir. Orta Vadeli Plan'ımız IFLA programlarının ve hizmetlerinin geliştirilmesini öngörüyor, ama yeni başarılar kazanmak için olumlu gelişmelerin nerelerde sağlanabileceğini göstermiyor. İspanyol hükümetinin önderliğinde IFLA üyeleri arasında en az temsil edilen bir bölge olan İspanyolca konuşan dünyaya ulaştığımız bulunuyoruz. Bu bölgenin Havana'daki Genel Konferans'ımızda daha fazla temsil edilmesini sağlamak için tedbirler alıyoruz. Barselona organizatörleri bu yılın konferansının tanıtımında övgüye değer bir başarı gösterdiler. Onların başarılarına dayanarak bunu daha ileriye götürebilmeyi umud ediyoruz.

IFLA'nın orta ve doğu Avrupa'daki üyelerini desteklemek için neler yapabileceği konusunda kişilerin ve kuruluşların görüşlerini alıyoruz. Bölgenin genişliği ve sorunların karmaşıklığı ihtiyatlı bir yaklaşımı öngörmekle birlikte bu bölgenin kütüphanelerine ve kütüphanecilerine yardım etme konusunda

kararlığımızı da pekiştirmiş ve bu yeni demokratikleşen toplumlardan gelen isteklere ve doğan fırsatlara kendimizi uyumlandırmamız gereği ortaya çıkmıştır.

Bu hafta, ülkelerinde ırk ayrımına karşı hareketleri desteklemek için yeniden örgütlenen Güney Afrika kütüphanecilerine ne şekilde yardımcı olabileceğimizi araştırmak amacıyla güden yeni bir girişimimizi açıklayacağız. Güney Afrika'daki güçlü birden çok-kültürlü kütüphane çevresi, diğer Afrika ülkelerindeki kütüphane çevrelerine yardımcı olmak açısından bir potansiyel oluşturuyor. Bunun yalnızca bir potansiyel olduğunu ve [böyle bir yardımlaşmanın] başlangıcında IFLA'nın varlığının ileride verimli ilişkilerin geliştirilmesi açısından hayati önem taşıyabileceğini vurgulamak zorundayız.

Öte yandan, IFLA'nın Üçüncü Dünyada Kütüphanecilik Ana Programı, gelişmekte olan ülkelerin kütüphanelerine ve kütüphanecilerine doğrudan program önerilerinde bulunmayı sürdürmektedir. Havana ve Nairobi'de başarılı seminerler düzenlenmiş olması yalnızca bu Ana Programın desteklediği projeler listesinin büyümekte olduğunu bir işarettir.

Gördüğümüz gibi IFLA'nın stratejik yaklaşımı, az temsil edilen bölgelerde büyümeyi hızlandırmak, endüstrileşmiş bellibaşlı ülkelerdeki üye gücünü yeniden kazanmak için fırsatları etkin bir biçimde değerlendirmek ve bir yandan da kütüphane çevrelerinin geliştirilmesi için programlarını yaymaya devam etmektedir. Bu çabalarımızı desteklemek için ekonomik kararlar almış bulunuyoruz. Etkin biçimde kütüphane dünyasına ürün ve hizmet sunan kuruluşlarla daha güçlü ilişkiler oluşturmaya çalışıyoruz. Bu stratejiler, bu on yıllık dönemin önümüzdeki yıllarında daha fazla açıklık kazanacaktır. Çünkü, gelecek kongrelerimizde, dikkatimizi kongrelerin yapılacağı ülkelerin bulunduğu bölgelerdeki etkinliklerimiz üzerinde yoğunlaştıracğız. Bu ülkeler 1995'de Türkiye ve 1996'da Çin'dir.

Uzun erimde IFLA'nın başarısı, hızla değişen ekonomik ve demografik ortama kendini uydurma becerisine ve üyelerinin çok değişik gereksinimlerini karşılayacak programlar sunmakta göstereceği etkililiğe bağlı olacaktır. İnanıyorum ki, 59. IFLA Kurul ve Genel Konferansı'nın da göstereceği gibi, bunu başarmaya hazırız.

Teşekkür ederim.

59th IFLA Council and Conference,
Barcelona, Spain,
22-28 August 1993.

Booklet 0: Official Opening and Plenary Session
pp. 3-4'den IFLA Merkezinin izniyle çevrilmiştir.